

навчальне навантаження, а також його участь у наукових дослідженнях, конференціях, предметних олімпіадах тощо.

Отже, використання дистанційних технологій в умовах кредитно-модульної системи дає можливість: а) студентам – вибирати зручний час для вивчення й засвоєння навчальних дисциплін, самостійно здійснювати дистанційно-модульний контроль та аналіз своєї навчальної діяльності, б) викладачам – систематично керувати навчальною роботою студентів, контролювати й аналізувати їх діяльність за кожним модулем навчальної дисципліни, що стимулює студента якісно освоювати зміст вищої освіти. Це забезпечує об'єктивне визнання результатів навчання в різних навчальних закладах та країнах Європи.

Література

1. Бацуровська І. В. Експериментальна модель підготовки магістрів до освітньо-наукової діяльності в умовах масових відкритих дистанційних курсів. *Педагогічна освіта: теорія і практика: Збірник наукових праць*. 2016. Вип. 21 (2-2016). Ч. 1. Кам'янець-Подільський. С. 13–18.

УДК 377.3:342.813

ПРАВОВЕ ВИХОВАННЯ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Е. Є. Кадзаєва

Ми живемо в демократичній, правовій, соціальній державі, в якій одним із головних принципів є принцип верховенства права, тому досить важливим є формування соціально активної особистості, яка володіє високим рівнем правової культури та правової свідомості. Помилковою є думка, що знання основ правознавства потрібно лише юристам або державним службовцям, адже кожен з нас зустрічається із правовими питаннями, наші побутові вчинки мають правову оцінку, і найчастіше ми не тільки не знаємо як захистити свої права, але й не завжди здогадуємось, що хтось погрожує або порушує їх. Оскільки педагог має володіти високим рівнем загальнокультурної підготовки, особливо актуальним є активний розвиток правового виховання майбутніх викладачів у закладах вищої освіти.

Важливість даної проблеми відображена у нормативно-правових актах. Наприклад, Указом Президента «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» зазначено, що одним із завдань стратегічних напрямів розвитку освіти є посилення правової підготовки учнів та студентів [1], з метою підвищення рівня правової освіти населення, створення належних умов для набуття громадянами правових знань, а також забезпечення їх конституційного права знати свої права і обов'язки було затверджено Указ Президента «Про Національну програму правової освіти населення» [2], відповідно до Закону України «Про освіту», засадами державної політики у сфері освіти та принципами освітньої діяльності є: верховенство права, виховання патріотизму, формування усвідомленої потреби в дотриманні Конституції та законів України, нетерпимості до їх порушення, формування поваги до прав і свобод людини, нетерпимості до приниження її честі та гідності, фізичного або психічного насильства, а також до дискримінації за будь-якими ознаками, формування громадянської культури та культури демократії [3], а Законом України «Про вищу освіту» обов'язком науково-педагогічних, наукових та педагогічних працівників є виховувати осіб, які навчаються у закладах вищої освіти, у дусі українського патріотизму і поваги до Конституції України та державних символів України [4].

На сьогоднішній день дослідниками було запропоновано велику кількість заходів, спрямованих на забезпечення високого рівня правового виховання у закладах вищої освіти.

Так, наприклад, А. Гетьман та О. Данильян навчання у вищих навчальних закладах визначають самостійним етапом правової освіти та виховання молоді, адже саме тут особистість має поглибити правові знання, одержані в середній школі, сформуванню професійну правосвідомість. Очевидно, що в неюридичних освітніх закладах доцільним є уведення в навчальний процес різноманітних спецкурсів з правової тематики, наприклад, спецкурсу з прав людини та механізму їх захисту [5, с. 327].

О. Попадич вважає, що визначальною характеристикою успішного викладача вищої школи в сучасних умовах є рівень сформованості правових знань. Дослідниця зазначає, що з цією метою у навчальний план студентів магістратури Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет», які навчаються за спеціальністю «Педагогіка вищої школи», запроваджена навчальна дисципліна «Право інтелектуальної власності в освіті» [6, с. 189].

Також ефективними можна вважати такі заходи, що вживаються з метою формування та розвитку правової культури: налагодження взаємодії з державними та комунальними органами, громадськими об'єднаннями задля організації зустрічей студентів з представниками цих органів, як в межах вищих навчальних закладів, так і за місцем знаходження цих органів; проведення анкетування з метою виявлення тенденцій в сфері правової культури, а також отримання інформації про обізнаність студентів у правовій сфері, про конкретні потреби в правових знаннях, про складнощі, що об'єктивно існують в процесі правового виховання; інформування про політико-правові події, правові заходи та інше; ввести правову тематику в курс вивчення іноземних мов [7].

Майбутньому викладачу не потрібно знати ту специфіку правознавства, яку вивчають студенти юридичних факультетів, важливо визначити перелік тих дисциплін, тем та питань, які будуть необхідні педагогу в процесі його професійної діяльності, які необхідні задля передачі їх майбутнім поколінням в процесі педагогічної діяльності, а також ті, якими педагог може скористатися в повсякденному житті задля захисту своїх прав, попередженню їх порушень або погрозам порушень. Також важливим є позбавитись абстрактного пояснення правознавства, людина повинна наочно бачити навіщо та чи інша норма може здатися в нагоді у житті та в професійній діяльності.

Отже, до підготовки викладачів вищої школи ми пропонуємо запровадити курс – «Правознавство», до якого необхідно включити такі блоки тем:

– «Держава та право». Головною метою даної теми є виховання високої громадянськості, правової свідомості, формування поваги та впевненості у справедливості вимог Конституції України, державних символів, українського законодавства, формування знань щодо своїх прав, обов'язків перед державою та суспільством.

– «Основи інтелектуальної власності». В межах даної теми мають вивчатися такі питання, як набуття, охорона та захист прав інтелектуальної власності, правового режиму об'єктів інтелектуальної власності, правил цитування, наслідки перевищення або неналежного оформлення цитування, а також відповідальність за порушення в сфері законодавства про інтелектуальну власність.

– «Трудове право». Враховуючи, що в майбутньому, студенти стануть учасниками трудових відносин, необхідно вже в рамках навчального закладу сформуванню знання щодо основних положень трудового законодавства України.

– «Сімейне право». Важливість даної теми обумовлюється специфікою роботи викладача, тому що саме в сімейному законодавстві закріплені права та обов'язки дітей та батьків.

– «Адміністративне та кримінальне право». В рамках теми Адміністративне та Кримінальне право студент має ознайомитися з видами правопорушень, з віком, з якого настає кримінальна або адміністративна відповідальність та з видами покарань.

Ураховуючи чітку визначеність даного курсу, він має зацікавити студентів та допомогти здійснювати їм майбутню діяльність, керуючись принципами верховенства права, поваги честі та гідності прав та свобод людини, гуманізації та добропорядності.

Література

1. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: Указ Президента за станом на 25.06.2013 р. *База даних «Законодавство України»*/ ВР України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344/2013> (дата звернення 11.04.2019).
2. Про Національну програму правової освіти населення: Указ Президента за станом на 18.10.2001 р. *База даних «Законодавство України»* / ВР України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/992/2001> (дата звернення: 11.04.2019).
3. Про освіту: Закон України за станом на 19.01.2019 р. *База даних «Законодавство України»* / ВР України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 11.04.2019).
4. Про вищу освіту: Закон України станом на 01.01.2019 р. *База даних «Законодавство України»* / ВР України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 11.04.2019).
5. Правове виховання в сучасній Україні : монографія / А. П. Гетьман, Л. М. Герасіна, О. Г. Данильян та ін.; за ред. В. Я. Тація, А. П. Гетьмана, О. Г. Данильяна. Х. : Право, 2010. 368 с.
6. Попадич О. Методики формування правових знань майбутніх магістрів педагогіки, викладачів вищої школи під час навчання у вищому навчальному закладі. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Педагогіка. Соціальна робота.* 2016. Вип. 2. С. 189–192. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuped_2016_2_51 (дата звернення: 11.04.2019).
7. Тюрдє Н. С., Ливенцова В. А. Формирование правового сознания у студентов неюридических факультетов. *ППМБПФВС.* 2008. № 11. URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/formirovanie-pravovogo-soznaniya-u-studentov-neyuridicheskikh-fakultetov> (дата обращения: 11.04.2019).

УДК 37.013.78

СТАТУС УЧИТЕЛЯ: БЕЗПЕРЕРВНИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК

В. А. Коберська

Нинішня система освіти зазнає значних змін, що вимагає корекції цілей, завдань та змісту освітнього процесу. Подібні зміни, головною мірою, залежать від розвитку учителів, які б могли втілювати у своїй практичній діяльності сучасні освітні технології та найкращі результати педагогічного досвіду. Модернізація освітньої системи, реалізація Концепції Нової української школи, зростання ролі інтелектуального потенціалу сприяють тому, що людські ресурси набувають нових характеристик і постає необхідність дослідження їх розвитку.

У компонентній формулі Нової української школи провідне місце відводиться педагогу нової формації, що перебуває в авангарді суспільних та освітніх перетворень, розвивається професійно впродовж життя, самостійно й творчо здобуває інформацію. Такий учитель отримує право вибору місця і способу підвищення кваліфікації, причому результати навчання та компетентності можуть здобуватися та досягатися в системі формальної, неформальної та інформальної освіти. Тому, суттєво зростає роль учителя, як фасилітатора, тьютора, модератора в індивідуальній освітній траєкторії дитини і формується новий тип педагога, який постійно спрямований на професійне самовдосконалення.

У сучасній науковій літературі поняття «професійний розвиток педагогічних працівників» є предметом дискусій, особливо в останні роки реформування освіти, коли виникає потреба у наповненні цього поняття новим змістом. Так, Т. Чернікова відходить